

Bruselj, 22. november 2023
(OR. en)

15630/23

ECOFIN 1207
UEM 368
SOC 800
EMPL 574
COMPET 1135
ENV 1328
EDUC 450
RECH 514
ENER 628
JAI 1510
GENDER 205
ANTIDISCRIM 191
JEUN 266
SAN 678

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	21. november 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 903 final
Zadeva:	Priporočilo za PRIPOROČILO SVETA o ekonomski politiki euroobmočja

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 903 final.

Priloga: COM(2023) 903 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 21.11.2023
COM(2023) 903 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

o ekonomski politiki euroobmočja

{SWD(2023) 903 final}

PRIPOROČILO SVETA

o ekonomski politiki euroobmočja

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 136 v povezavi s členom 121(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Gospodarstvo euroobmočja se je izkazalo za odporno na velike gospodarske šoke v zadnjih letih, vendar je v zadnjem času izgubilo zagon. Po znatnem okrevanju v letih 2021 in 2022 naj bi se rast v euroobmočju v letu 2023 upočasnila na 0,6 %. Visoke in še vedno hitro naraščajoče cene večine življenjskih potrebščin in storitev kljub padajočim cenam energije močno bremenijo državljane, zunanje povpraševanje pa ne zagotavlja močne podpore. Medtem pa odziv denarne politike na visoko inflacijo kaže prve rezultate v gospodarstvu. Pozitivno je, da trg dela ostaja močan, saj je stopnja brezposelnosti rekordno nizka, pri čemer obstajajo razlike med državami članicami in regijami, stopnja udeležbe in delovne aktivnosti pa rekordno visoka, čeprav se pojavljajo znaki ohlajanja. V letu 2024 se pričakuje postopno okrevanje rasti za 1,2 % zaradi nadaljnje rasti zaposlenosti in rasti realnih plač, medtem ko se dezinflacija nadaljuje. Na obete še vedno vplivajo velika negotovost in tveganja, povezana predvsem z razvojem ruske vojne agresije proti Ukrajini in razmerami na Bližnjem vzhodu po brutalnih terorističnih napadih Hamasa na Izrael, ki bi lahko vplivali na energetske trge. Poleg tega povečujejo tveganja, ki vplivajo na obete, vpliv politik za boj proti inflaciji in njihovi možni učinki na gospodarsko aktivnost. Na obete vplivajo tudi strukturne spremembe, povezane zlasti z vse večjim vplivom podnebnih sprememb, o katerih pričajo ekstremne vremenske razmere ter požari v naravi in poplave poleti, kakršnih še ni bilo.

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>.

- (2) Skupna inflacija v euroobmočju, se je po najvišji vrednosti, doseženi oktobra 2022, umirila, predvsem zaradi padajočih cen energije, pa tudi postopnega splošnega umiranja pri drugih komponentah. Vendar inflacija cen hrane in storitev ostaja visoka, kar zlasti čutijo najbolj ranljive skupine, inflacijski pritisk pa je v številnih državah članicah še vedno precejšen. Inflacija naj bi se v letu 2023 znižala na 5,6 %, v letu 2024 pa na 3,2 %, kar pomeni, da bo ostala nad ciljem ECB, ki znaša 2 %. K procesu dezinflacije prispeva najhitrejša in največje povečanje obrestne mere ECB od vzpostavitve monetarne unije. Donosnost državnih obveznic v euroobmočju se je povečala, vendar so razmiki ostali razmeroma stabilni. ECB je večkrat izrazila svojo zavezo, da bo ohranjala visoke obrestne mere tako dolgo, kot je potrebno za znižanje inflacije do ciljne vrednosti, in pojasnila, da bo prihodnja denarna politika še naprej temeljila na pristopu na podlagi podatkov.
- (3) Šok zaradi cen energije je zmanjšal stroškovno konkurenčnost v euroobmočju, zlasti v energetsko intenzivnejših državah članicah in panogah. Do zdaj so negativni učinek višjih stroškov ublažila gibanja deviznih tečajev in začasni ukrepi, ki so jih vlade sprejele za podporo podjetjem in ranljivim gospodinjstvom. Vendar so visoki stroški energije skupaj z razlikami v energetski intenzivnosti gospodarstev držav članic in njihovih virih energije prispevali k velikim razlikam v inflaciji v euroobmočju. Kljub znižanju cen energije v letu 2023 so se te razlike do zdaj le delno zmanjšale. Poleg razpršenosti rasti plač v zadnjih dveh letih bi lahko trajne razlike v cenah povzročile trajne vrzeli v konkurenčnosti med državami članicami euroobmočja in prispevale k makroekonomskim neravnotežjem, ki bi lahko ogrozila delovanje euroobmočja. Srednjeročno je sposobnost euroobmočja in držav članic, da okrepijo produktivnost, deloma odvisna od zmožnosti ohranjanja inovacij in naložb. V zvezi s tem bi bila gospodarstva euroobmočja v slabšem položaju zaradi obetov glede cen in stroškov energije, ki bi lahko bili trajno višji od tistih v trgovinskih partnericah, vztrajne vrzeli v rasti produktivnosti v primerjavi s primerljivimi državami in vse večje nevarnosti geoeekonomske razdrobljenosti.
- (4) Sedanje makroekonomsko okolje, za katerega so značilni trajna negotovost, visoka inflacija in oslABLJENA konkurenčnost euroobmočja, zahteva ambiciozen program politike. Kratkoročno ostaja prednostna naloga zagotavljanje, da inflacija spet znaša 2 %, kar je cilj ECB. Poleg tega bi vztrajne razlike v stopnjah inflacije med državami članicami lahko povzročile razlike v konkurenčnosti. Fiskalna politika bi morala prispevati k dezinflaciji ter biti prilagojena ravnem dolga in inflacije v posameznih državah. Realni dohodek se je v letu 2022 zmanjšal, zato je bilo treba z gibanjem plač ublažiti izgubo kupne moči, zlasti pri zaposlenih z nizkimi dohodki. Hkrati bi morali javni organi pozorno spremljati sekundarne učinke na inflacijo in konkurenčnost ter jih upoštevati pri oblikovanju plač. Poleg tega ostaja ključnega pomena, da se omejijo tveganja za makrofinančno stabilnost in makroekonomski učinek zaostrenih pogojev financiranja. V prihodnje mora euroobmočje še naprej spodbujati vključujočo rast in ohranjati svojo konkurenčnost na svetovni ravni, hkrati pa se mora izogibati razlikam znotraj območja. V zvezi s tem so ključnega pomena reforme in naložbe, tudi za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter odpornosti euroobmočja. Pravočasna in učinkovita vključitev socialnih partnerjev ter močan socialni dialog sta ključna za podporo oblikovanju politik in široko prevzemanje odgovornosti, ki spodbuja izvajanje.
- (5) Po znatni ekspanziji v letih 2020 in 2022, ki je bila povezana s krizo, naj bi bila fiskalna naravnost v euroobmočju v letih 2023 in 2024 restriktivna, kar je skladno s potrebo po zmanjšanju javnega primanjkljaja in dolga ter preprečevanju dodatnih

inflacijskih pritiskov, hkrati pa naj bi zaradi velike negotovosti ostala prožna. Med letoma 2020 in 2022 je ekspanzivna fiskalna naravnost euroobmočja v višini približno 4 % BDP podpirala gospodarstvo v razmerah krize zaradi COVID-19 in rasti cen energije po ruski agresiji na Ukrajino. V letih 2023 in 2024 naj bi se skupna fiskalna naravnost spremenila v restriktivno, in sicer za ½ % BDP v obeh letih, predvsem zaradi skoraj popolne odprave energetskega ukrepov, povezanih s krizo. Restriktivna fiskalna naravnost, ki se pričakuje v letih 2023 in 2024, bo sčasoma prispevala k ponovni vzpostavitvi fiskalnih blažilnikov in s tem k izboljšanju vzdržnosti javnega dolga v nekaterih državah članicah. Medtem ko je treba zagotoviti, da se upoštevajo omejitve rasti neto odhodkov, ki jih priporoča Svet, je pomembno tudi, da se prilagodi fiskalna naravnost z namenom preprečitve trajnih razlik v inflaciji. Poleg potrebe po ohranitvi preudarne fiskalne strategije je treba ohraniti in po potrebi povečati javne naložbe v podporo dolgoročni rasti ter zelenemu in digitalnemu prehodu. V letih 2023 in 2024 naj bi se javne naložbe v večini držav članic še povečale, in sicer z nadaljnjo podporo iz mehanizma za okrepanje in odpornost ter drugih skladov EU. Javne finance se soočajo tudi s pritiski, ki izhajajo iz visokih stroškov, povezanih s staranjem prebivalstva, obrambo in manj ugodno razliko med obrestnimi merami in rastjo. V okviru priporočil za posamezne države je bilo več državam članicam euroobmočja priporočeno, naj sprejmejo ukrepe za izboljšanje vzdržnosti svojih pokojninskih in zdravstvenih sistemov ter sprejmejo davčne reforme. Izvajanje pregledov porabe kot rednega dela (več)letnega proračunskega postopka bi pripomoglo k izboljšanju učinkovitosti in kakovosti javnofinančnih odhodkov. Taki pregledi morajo imeti jasen obseg, pooblastila in metodologijo, njihove rezultate pa je treba jasno sporočiti javnosti.

- (6) Skupni delež javnega dolga v BDP v euroobmočju naj bi se v obdobju 2023–2024 zmanjšal za skupno 2,8 odstotne točke in do konca leta 2024 dosegel 89,7 % BDP. Zmanjšanje je predvsem posledica nominalne rasti BDP, ki presega povprečno obrestno mero, ki se plačuje za neporavnani dolg. Vendar je dolg v več državah članicah še vedno visok, višje obrestne mere pa bodo postopoma prispevale k višjim stroškom servisiranja dolga, kar bo srednjeročno v različnem obsegu obremenilo dinamiko dolga, odvisno od višine dolga, njegove strukture zapadlosti in deleža obveznic, vezanih na inflacijo. Cilj predloga Komisije za reformo okvira ekonomskega upravljanja³ je spodbujati realistične, trajne in postopne fiskalne prilagoditve na podlagi srednjeročnih načrtov za posamezne države ter okrepiti trajnostno rast s spodbujanjem ustreznih reform in naložb. Svet je odločen, da bo delo v zvezi z okvirom ekonomskega upravljanja zaključil leta 2023. Hiter dogovor o revidiranem pravnem okviru bo zagotovil jasnost in predvidljivost za prihodnjo fiskalno politiko ter hkrati spodbujal vzdržnost dolga in gospodarsko rast.
- (7) Stroški nujnih podpornih ukrepov, sprejetih za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije, so se leta 2023 zvišali kljub padcu cen energije z najvišje ravni leta 2022. Komisija ocenjuje, da neto proračunski stroški takih ukrepov znašajo leta 2023 v euroobmočju 1,0 % BDP, kar je manj kot 1,3 % leta 2022. Kljub predhodnemu strateškemu svetovanju in zavezam držav članic, da bodo izboljšale kakovost takih podpornih ukrepov, je bila skoraj polovica s tem povezanih proračunskih stroškov v letu 2023 namenjena cenovnim ukrepom, ki niso usmerjeni na ranljive osebe in podjetja. Pričakuje se, da bo večina ukrepov v letu 2024 postopno odpravljenih v skladu s pričakovano stabilizacijo cen energije; če se bodo ti

³

COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final in COM(2023) 242 final.

načrti uresničili, bodo preostali proračunski stroški za euroobmočje kot celoto v letu 2024 znašali približno 0,2 % BDP. Če pa bi se cene energije ponovno zvišale na ravni, ki bi zahtevale nove ali stalne podporne ukrepe, bi morali biti ti ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, fiskalno vzdržni in ohranjati spodbude za varčevanje z energijo. Večja uporaba okoljske obdavčitve v skladu z načelom „onesnaževalec plača“ skupaj s postopnim opuščanjem subvencij za fosilna goriva in drugih okolju škodljivih subvencij bi lahko poleg energetskega ukrepa, povezanih s krizo, na splošno prispevala k povečanju fiskalnega manevrskega prostora za države članice euroobmočja.

- (8) Ohranjanje dovolj visoke ravni visokokakovostnih javnih naložb lahko pomaga spodbuditi potencialno rast ter podpreti zeleni in digitalni prehod. V zvezi s tem je prednostna naloga celovito izvajanje reform in naložb v okviru mehanizma za okrevalje in odpornost ter skladov kohezijske politike. Izvajanje nacionalnih načrtov za okrevalje in odpornost je v polnem teku, vendar se napredek med državami članicami razlikuje, izvajanje pa je treba v nekaterih primerih pospešiti, da bi premostili nakopičene zamude. Od srede novembra je Komisija prejela 34 zahtevkov za plačilo od 19 držav članic euroobmočja in izplačala skupni znesek v višini 162,1 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev in posojil. To je razdeljeno na 51,6 milijarde EUR, izplačanih v obliki predhodnega financiranja, in 110,5 milijarde EUR, izplačanih po tem, ko so bili izpolnjeni mejniki in cilji. Izplačila v letu 2023 so bila nekoliko počasnejša od pričakovanih, deloma zato, ker se države članice zaradi sprememb v dodelitvi nepovratnih sredstev, novih zahtevkov za posojila in uvedbe poglavij REPowerEU osredotočajo na revizijo svojih načrtov za okrevalje in odpornost⁴. Od začetka pandemije COVID-19 je bilo v okviru kohezijske politike, in sicer Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada, Evropskega socialnega sklada in pobude za zaposlovanje mladih, državam članicam euroobmočja izplačano skoraj 120 milijard EUR. V okviru vmesnega pregleda kohezijske politike bodo imele države članice priložnost pregledati programe kohezijske politike in dodeliti sredstva za zadovoljevanje najnujnejših potreb in reševanje novih izzivov. Cikel evropskega semestra 2024 bo zagotovil usmeritve za vmesni pregled in pomagal usmerjati dodatno financiranje glede na socialno-ekonomske razmere in izzive v državah članicah in regijah, hkrati pa spodbujal dopolnjevanje z mehanizmom za okrevalje in odpornost ter drugimi skladi EU.
- (9) Spodbujanje zasebnih naložb, inovacij ter razvoja spretnosti je ključno za povečanje produktivnosti in krepitev konkurenčnosti euroobmočja, zlasti v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu. K spodbujanju zasebnih naložb bi pripomogla odprava ovir za naložbe, tudi z reformami, ki racionalizirajo in digitalizirajo postopke načrtovanja, izdajanja dovoljenj in druge upravne postopke. K temu lahko prispeva tudi industrijska politika, in sicer s podpiranjem naložb, ohranjanjem konkurenčnosti in preprečevanjem tveganj, povezanih s prevelikim zanašanjem na omejeno število tretjih držav, kar zadeva ključne tehnologije, surovine in industrijske vloške. Evropska komisija je kot del industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora predstavila več pobud za okrepitev strateških sektorjev, vključno z aktom o neto ničelni industriji,⁵ aktom o kritičnih surovinah⁶ in platformo za strateške tehnologije

⁴ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevalje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>

⁵ COM(2023) 161 final.

za Evropo (STEP)⁷. Finančno podporo za potreben prehod v zasebnem sektorju zagotavljata tudi sklad za inovacije in sklad za modernizacijo. Poleg tega je Evropska komisija s sprejetjem začasnega okvira za krizne razmere in prehod⁸ državam članicam omogočila, da uporabijo prožnost, predvideno v pravilih o državni pomoči, za podporo ukrepom v sektorjih, ki so ključni za prehod na podnebno nevtravno gospodarstvo. Medtem ko so države članice euroobmočja sprejele ukrepe za podporo sektorjem, ki so bili najbolj izpostavljeni energetske krizi, in zelenemu prehodu, se o takih ukrepih na splošno odloča na ravni držav, zaradi česar obstaja tveganje izkrivljanja enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu. STEP je prvi korak k obravnavanju povečane potrebe po javnih naložbah v EU v take kritične tehnologije, da bi spodbudili veliko višje zasebne naložbe, ter lahko pomaga zaščititi kohezijo in enotni trg. Je tudi pomemben element za preskušanje izvedljivosti in pripravo novih intervencij kot korak k Evropskemu skladu za suverenost. Za vključujoče, konkurenčno in odporno gospodarstvo euroobmočja so ključni močni kapitalski trgi. Poglobljena unija kapitalskih trgov bi pomagala mobilizirati potrebno zasebno financiranje za zeleni in digitalni prehod, zmanjšati razdrobljenost in izboljšati dostop do financiranja. Evropski svet je februarja 2023 pozval Svet EU in Evropski parlament, naj pospešita izvajanje akcijskega načrta za unijo kapitalskih trgov, tako da pospešita in dokončata delo v zvezi z zakonodajnimi predlogi na tem področju. Euroskupina si je maja 2023 zastavila cilj, da bi bil do marca 2024 dosežen dogovor o področjih, na katerih bi morala Evropska komisija razmisliti o nadaljnji poglobitvi unije kapitalskih trgov. Komisija je v okviru dela v zvezi z ekonomsko in monetarno unijo leta 2023 predložila predlog o pravnem okviru za digitalni euro. Digitalni euro, ki bi dopolnjeval eurogotovino, bi podprl digitalizacijo gospodarstva in inovacije na področju plačil malih vrednosti, hkrati pa zmanjšal razdrobljenost plačil po vsej Uniji. Digitalni euro bi uvedel novo možnost uporabe netveganega centralnobančnega denarja v evropskih plačilnih storitvah. Olajšal bi tudi čezmejna plačila ter prispeval h krepitvi mednarodne vloge eura in odprte strateške avtonomije Evrope.

- (10) Kljub upočasnjem zagonu rasti je trg dela še vedno odporen. Zaposlenost se je v razmerah pomanjkanja delovne sile in spretnosti ter vse večjega trenda kopičenja delovne sile v podjetjih v letu 2023 skupaj z delovnim časom še naprej povečevala. Čeprav so bile države članice na splošno uspešne, so nekatere skupine na trgu dela še vedno premalo zastopane (ženske, mladi, nizkokvalificirane osebe, invalidi). Aktivne politike trga dela (skupaj z zagotavljanjem kakovostne in cenovno dostopne predšolske vzgoje in varstva) imajo ključno vlogo pri spodbujanju udeležbe ter podpiranju zagotavljanja in pridobivanja spretnosti, kar dolgoročno pozitivno vpliva na rast potencialnega proizvoda in konkurenčnost. Zakonite migracije iz tretjih držav lahko ob zagotavljanju spoštovanja in uveljavljanja delavskih in socialnih pravic pomagajo odpraviti pomanjkanje spretnosti in delovne sile ter dopolnijo izkoriščanje potenciala talentov iz Unije. Države članice euroobmočja so leta 2022 državljanom iz tretjih držav za namene zaposlovanja izdale 664 000 prvih delovnih dovoljenj, to število pa se je v desetih letih skoraj potrojilo.
- (11) Zaradi visoke inflacije in nezadostne ponudbe delovne sile na trgu dela so se nominalne plače v letu 2022 (+4,8 %) in v prvih mesecih leta 2023 zvišale. Čeprav je

⁶ COM(2023) 160 final.

⁷ COM(2023) 335 final.

⁸ UL C 101, 17.3.2023, str. 3.

to delno ublažilo izgubo kupne moči, nominalna rast plač ni sledila inflaciji (−3,7 % za realne plače v letu 2022). Nominalna rast plač bo v letih 2023 in 2024 verjetno visoka, realne plače pa naj bi se zmerno povečale, kar bo okrepilo domače povpraševanje. Hkrati lahko pričakovana rast plač vpliva na cene blaga z močno komponento domačega dela, kot so storitve, čeprav bi bilo vpliv na cene mogoče ublažiti, če bi se pretekla povečanja dobičkov na enoto proizvoda izničila. Višje plače bi lahko vplivale tudi na konkurenčnost, trajne razlike v euroobmočju pa bi lahko med drugim povzročile makroekonomska neravnotežja. Dogovori o plačah bi zato morali poleg nacionalne dinamike ustrezno odražati tudi gibanja v euroobmočju.

- (12) Zvišanje življenjskih stroškov, ki je predvsem povezano z energetske krizo in s tem povezanim poslabšanjem v smislu trgovine, je negativno vplivalo na realni dohodek in imelo znatne socialne posledice. Leta 2022 so se za 17,5 % zvišale cene stanovanj, vode, električne energije, plina in drugih goriv, za 10,5 % cene hrane in brezalkoholnih pijač, cene prometa pa za 11,2 %. Gospodinjstva z nizkimi dohodki so trpela zaradi posebno velikih prilagoditev življenjskih stroškov. V več kot polovici držav članic euroobmočja so se kljub gibanju nominalnih plač in podpornim mehanizmom povečali materialna in socialna prikrajšanost ter energetska revščina. V več državah članicah je povečanje življenjskih stroškov nesorazmerno prizadelo starejše ljudi in ljudi, ki živijo na podeželju.
- (13) Bančni sektor euroobmočja se je izkazal za odpornega kljub različnim obdobjem povečanih pretresov na trgu. Zdaj je dobro kapitaliziran in dobičkonosen, kar potrjujejo obremenitveni testi na ravni celotne EU za leto 2023, ki jih je opravil Evropski bančni organ. Z zaostrovanjem monetarnih in posojilnih standardov se kreditni tokovi v zasebni sektor izrazito upočasnjujejo. V prihodnje bi lahko močno poslabšanje makroekonomskih obetov skupaj z razmerami, ko obrestne mere daljše obdobje ostanejo visoke, privedlo do slabše kakovosti sredstev. Hkrati se lahko sektor nebančnega finančnega posredništva sooča z ranljivostmi. V razmerah zaostrenih pogojev financiranja bodo pravočasno spremljanje tveganj, proaktivno sodelovanje z dolžniki in aktivno upravljanje -nedonosnih posojil pomembni za ohranjanje sposobnosti finančnega sektorja za financiranje gospodarstva. Lahko se pojavijo tudi druga tveganja za finančne trge. Zlasti lahko višje premije za tveganje ob zaostrovanju likvidnostnih pogojev privedejo do večjega in potencialno neurejenega popravka cen sredstev. Pozorno je treba spremljati tudi sedanje prilagajanje na trgu stanovanjskih in poslovnih nepremičnin. Naraščajoče hipotekarne obrestne mere in vse slabše zmogljivosti za servisiranje dolga lahko privedejo do znatnih popravkov cen stanovanjskih nepremičnin in lahko spodbudijo finančno nestabilnost.
- (14) V izjavi z vrha držav euroobmočja iz marca 2023 so bile ponovno poudarjene zaveze voditeljev in voditeljic euroobmočja o dokončanju bančne unije. Odpornost euroobmočja bi dodatno okrepila zlasti ratifikacija revidirane Pogodbe o ustanovitvi evropskega mehanizma za stabilnost, ki bi omogočil uvedbo skupnega varovalnega mehanizma za enotni sklad za reševanje. Ob upoštevanju tega je Komisija aprila 2023 predložila predlog o reformi okvira za upravljanje bančnih kriz in jamstva za vloge, da bi organom omogočila organizacijo urejenega izstopa s trga za propadajoče banke vseh velikosti in poslovnih modelov, vključno z manjšimi akterji –

PRIPOROČA, da države članice euroobmočja v obdobju 2024–2025 vsaka posebej, med drugim z izvajanjem svojih načrtov za okrevanje in odpornost, in skupaj v okviru Euroskupine, ukrepajo tako, da:

1. sprejmejo usklajene in preudarne fiskalne politike, da ohranijo dolg na preudarni ravni ali da se deleži dolga prepričljivo zmanjšajo; dosežejo splošno restriktivno fiskalno naravnost v euroobmočju in tako omogočijo pravočasno vrnitev inflacije na cilj 2 %, hkrati pa ostanejo prilagodljive v razmerah velike negotovosti; čim prej odpravijo ukrepe za energetske podporo, povezane s krizo, in s tem povezane prihranke uporabijo za zmanjšanje primanjkljajev; medtem ko zagotovijo upoštevanje najvišjih ravni odhodkov, ki jih je priporočil Svet, prilagodijo fiskalno naravnost, da se preprečijo trajne razlike v inflaciji; v srednjem roku razvijejo fiskalne strategije za doseganje preudarnega srednjeročnega fiskalnega položaja in okrepitev vzdržnosti dolga, kjer je to potrebno, in sicer s postopno in trajnostno konsolidacijo skupaj z visokokakovostnimi javnimi naložbami in reformami; po potrebi v te strategije vključijo ukrepe za nadaljnje povečanje učinkovitosti in kakovosti javnofinančnih odhodkov ter izboljšanje vzdržnosti in ustreznosti pokojninskih sistemov in sistemov zdravstvenega varstva;
2. ohranijo visoko raven javnih naložb, da bi podprle zeleni in digitalni prehod ter okrepile produktivnost in odpornost; pospešijo izvajanje načrtov za okrevanje in odpornost, tudi poglavij REPowerEU; v celoti izkoristijo programe kohezijske politike in zagotovijo, da se pri njihovem vmesnem pregledu med drugim upoštevajo izzivi, opredeljeni v evropskem semestru, in napredek pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, ne da bi se pri tem zmanjšale njihove splošne ambicije;
3. v skladu z nacionalnimi praksami in ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev podpirajo gibanja plač, ki blažijo izgubo kupne moči, zlasti za osebe z nizkimi dohodki, pri čemer ustrezno upoštevajo dinamiko konkurenčnosti in se izogibajo trajnim razlikam v euroobmočju; spodbujajo izpopolnjevanje in preusposabljanje ter aktivne politike trga dela za odpravo pomanjkanja delovne sile in spretnosti ter povečanje produktivnosti; sprejmejo ukrepe za olajšanje upravljanih zakonitih migracij delavcev iz tretjih držav v deficitarnih poklicih, ki dopolnjujejo izkoriščanje potenciala talentov iz Unije; zaščitijo in okrepijo ustrezne in vzdržne sisteme socialne zaščite in vključevanja; zagotovijo učinkovito vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje politik in okrepijo socialni dialog;
4. odpravijo ovire za naložbe, da se zmanjša obstoječa vrzel v naložbah za zeleni in digitalni prehod; izboljšajo dostop do financiranja, zlasti za inovativna podjetja in MSP, z napredkom pri vzpostavitvi unije kapitalskih trgov; zagotovijo, da je javna podpora zadevnim strateškim sektorjem ciljno usmerjena brez izkrivljanja enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu ter da se okrepi konkurenčnost euroobmočja in odprta strateška avtonomija; še naprej krepijo mednarodno vlogo eura in nadaljujejo z delom v zvezi z digitalnim eurom;

5. spremljajo tveganja, povezana z zaostrenimi pogoji financiranja, zlasti tista, povezana s kakovostjo sredstev in morebitnimi popravki cen sredstev, tudi na nepremičninskih trgih; spremljajo razvoj nebančnega finančnega posredništva, da se prepreči kopičenje sistemskega tveganja in negativnih učinkov prelivanja na gospodarstvo; dokončajo bančno unijo z nadaljnjim delom v zvezi z vsemi elementi, vključno z evropskim sistemom jamstva za vloge.

V Strasbourgu,

*Za Svet
predsednik*